

Lovforslag nr. L 44. Fremsat den 27. november 1979 af justitsministeren

Forslag

til

Lov om ændring af borgerlig straffelov

(Afsoning af udenretlige bøder)

§ 1

I borgerlig straffelov, jfr. lovbekendtgørelse nr. 411 af 17. august 1978, foretages følgende ændringer:

1. § 55, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Bøde på 1.000 kr. eller derunder, som er vedtaget efter tilkendegivelse fra politiet, jfr. retsplejelovens § 931, afsones efter følgende skala:

Bøden:	Forvandlingsstraffen:
0 - 399 kr.	2 dage
400 - 799 kr.	4 dage
800 - 999 kr.	6 dage
1.000 kr.	8 dage.

For andre bøder fastsættes forvandlingsstraffen af byretten i den retskreds, hvor den pågældende bor eller opholder sig«.

2. I § 59, stk. 3, ændres »underret« til: »byret« og »underretten« 2 steder til: »byretten«.

§ 2

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. april 1980.

Stk. 2. § 1, nr. 1, finder anvendelse i alle sager, hvor afsoningen ikke er afsluttet inden lovens ikrafttræden.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for øerne med de afvigelser, som de særlige færøske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. På baggrund af udviklingen i retspraksis med hensyn til fastsættelse af bøder og forvandlingsstraf tilsigter forslaget en justering af reglerne i straffelovens § 55 om forvandlingsstraf for udenretlige bøder.

I modsætning til hvad der gælder med hensyn til bøder, der idømmes eller vedtages for en domstol, fastsættes der ved udenretlige bødeforelæg ikke nogen forvandlingsstraf. Reglerne i straffelovens § 55 indebærer imidlertid, at afsoning af udenretlige bøder på 1.000 kr. eller derunder kan iværksættes umiddelbart af politiet efter en i loven fastsat skala, således at de afsones med 1 dag for hver 100 kr. Er der tale om udenretlige bøder på over 1.000 kr., kan afsoning derimod kun ske, efter at spørgsmålet om fastsættelsen af forvandlingsstraf har været indbragt for domstolene.

Lovforslaget vil medføre en ændring af denne ordning på to punkter. For det første indebærer forslaget en nedsættelse af forvandlingsstraffens længde for bøder på 1.000 kr. eller derunder, der er vedtaget udenretligt for politiet. For det andet indebærer forslaget, at afsoning af bøder, der er vedtaget udenretligt for andre myndigheder end politiet, selv om bøden er på 1.000 kr. eller derunder, kun kan ske, efter at spørgsmålet om fastsættelse af forvandlingsstraf har været indbragt for domstolene.

2. Efter straffeloven af 1930 var ordningen den, at politiet umiddelbart kunne iværksætte afsoning af *alle* udenretlige bøder efter en i loven indeholdt skala.

Ved lov nr. 163 af 31. maj 1961 blev denne ordning ændret således, at bøder på over 300 kr. kun kunne afsones efter, at spørgsmålet om fastsættelse af forvandlingsstraf havde været indbragt for domstolene. Udenretlige bøder på 300 kr. og derunder kunne derimod fortsat afsones umiddelbart ved politiets foranstaltning efter en i loven indeholdt skala, der ved lovændringen fastsattes til 1 dag for

hver 30 kr. Som baggrund for ændringen anførtes det i lovforslaget, dels at længerevarende forvandlingsstraffe af principielle grunde bør fastsættes af domstolene, dels at en skalaregel er uheldig med hensyn til større bøder, der meget ofte vil være udmålt i forhold til en opnået eller tilsigtet fortjeneste eller under særlig hensyntagen til den pågældendes indkomst- og formueforhold. Der henvises til Folketingstidende 1960-61, 2. samling, tillæg A, sp. 562-563.

Den nugældende ordning gennemførtes ved lov nr. 285 af 14. juni 1974. Lovændringen indebar alene en justering af beløbsangivelserne i § 55, stk. 2, under hensyn til stigningen i bødeniveauet siden 1961.

3. Siden lovændringen i 1974 er der sket en yderligere stigning i bødeniveauet. Rigsadvokaten har således den 29. april 1977 udsendt nye retningslinier til politiet for bødetakster i politisager. Disse forhøjede bødetakster, der er udformet i overensstemmelse med en række højesteretsafgørelser, refereret i Ugeskrift for Retsvæsen 1976, side 100-108 H, anvendes såvel ved domstolene som ved politiets udfærdigelse af bødeforelæg.

Navnlig er der imidlertid grund til at hæfte sig ved udviklingen i domstolenes praksis med hensyn til fastsættelsen af forvandlingsstraf. Ved skrivelse af 21. februar 1979 til samtlige by- og herredsretter har præsidenterne for østre og vestre landsret bekendtgjort landsretternes vejledende retningslinier for fastsættelse af forvandlingsstraffe. Det må antages, at disse nye retningslinier nu følges generelt i retternes praksis.

I en række tilfælde indebærer den nye domstolspraksis, der fremgår af landsretspræsidenternes skrivelse af 21. februar 1979, i normaltilfældene en betydelig nedsættelse af forvandlingsstraffen i politisager. Samtidig medfører den, at forvandlingsstraffen for bøder på 1.000 kr. eller derunder, der idømmes eller vedtages for en domstol, i de samme tilfælde bliver væsentligt lavere end den forvandlingsstraf, der følger af straffelovens § 55,

stk. 2, for udenretlige bøder af samme størrelse. Eksempelvis vil forvandlingsstraffen for en indenretlig bøde på 700 kr. efter landsretternes ovennævnte retningslinier blive fastsat til 4 dage, mens en udenretligt vedtaget bøde af samme størrelse efter § 55, stk. 2, afsones med 7 dage.

Efter justitsministeriets opfattelse må det anses for uacceptabelt, at forvandlingsstraffen for udenretlige bøder bliver højere end forvandlingsstraffen for indenretlige bøder af samme størrelse. Lovforslaget indebærer, at forvandlingsstraffen for udenretlige bøder efter § 55, stk. 2, bringes i overensstemmelse med den forvandlingsstraf, som efter landsretternes ovennævnte retningslinier udmåles af domstolene i forbindelse med bøder, der idømmes eller vedtages i retten.

4. Lovforslaget medfører ikke nogen forhøjelse af den beløbsgrænse på 1.000 kr., som efter den gældende bestemmelse i straffelovens § 55, stk. 2, er afgørende for, om udenretlige bøder kan afsones umiddelbart ved politiets foranstaltning.

Ved den under pkt. 2 omtalte lovændring i 1974 blev der gennemført en ret betydelig forhøjelse af den hidtil gældende beløbsgrænse på 300 kr. Selv om der siden er sket en forhøjelse af bødeniveauet, overstiger de faste bødetakster i sager, der kan afgøres af politiet ved bødeforelæg, kun i enkelte tilfælde 1.000 kr. Justitsministeriet har på denne baggrund ikke fundet tilstrækkeligt grundlag for at foreslå den gældende beløbsgrænse på 1.000 kr. forhøjet. Det må herved også tages i betragtning, at en forhøjelse af denne beløbsgrænse vil indebære en forøgelse af det antal bøder, som afsones uden forelæggelse for domstolene, og at straffelovrådet som nævnt nedenfor under pkt. 6 overvejer spørgsmålet om en revision af straffelovens regler om forvandlingsstraf.

5. Den foreslåede udformning af straffelovens § 55, stk. 2, giver i modsætning til den gældende bestemmelse alene adgang til umiddelbar afsoning af udenretlige bøder, der er vedtaget for politiet, jfr. retsplejelovens § 931.

En række særlove, navnlig inden for skatte- og afgiftsområdet, indeholder hjemmel til udenretlig afgørelse af bødesager ved bødeforelæg, der udfærdiges af den myndighed, som forestår administrationen af det pågældende område.

Forslagets § 55, stk. 2, 1. pkt., omfatter ikke sådanne bøder, og bøder på 1.000 kr. eller derunder, der er vedtaget for særlige forvaltningsmyn-

digheder, vil således ikke som hidtil kunne afsones umiddelbart uden indbringelse af spørgsmålet om forvandlingsstraf for domstolene.

Denne ændring må ses i sammenhæng med forskellen i bødeudmålingen inden for de områder, hvor politiet kan udfærdige bødeforelæg efter retsplejelovens § 931, og de områder, hvor bøder kan vedtages udenretligt for særlige forvaltningsmyndigheder. Inden for det førstnævnte område vil bødernes størrelse i det væsentlige være udmålt på grundlag af en vurdering af strafværdigheden eller grovheden af de enkelte lovovertrædelser, jfr. herved rigsadvokatens meddelelse af 29. april 1977 til politiet om bødetakster i politisager.

Inden for de særlige forvaltningsområder vil bødeudmålingen derimod ofte være bestemt af specielle faktorer. Bødernes størrelse vil her kunne være fastsat under hensyn til en opnået eller tilstøttet fortjeneste eller på grundlag af den bødefældtes økonomiske forhold eller andre særlige omstændigheder, f. eks. således at bøden kommer til at svare til en rente. Sammenholdt med bøderne for andre lovovertrædelser vil størrelsen af den enkelte bøde derfor ikke altid være et udtryk for handlingens strafværdighed og dermed heller ikke uden videre være egnet til efter samme målestok som i almindelige politisager at være grundlag for beregning af forvandlingsstraffen.

På denne baggrund har justitsministeriet fundet det rigtigst, at straffelovens § 55, stk. 2, ændres således, at afsoning af bøder, der er vedtaget udenretligt for andre myndigheder end politiet, uanset bødens størrelse kun kan ske, efter at spørgsmålet om fastsættelse af forvandlingsstraf har været indbragt for domstolene. Ændringen vil næppe få arbejdsmæssige konsekvenser af betydning for domstolene og politiet. Administrative bøder af den nævnte karakter på 1.000 kr. eller derunder giver efter det for justitsministeriet foreliggende kun anledning til spørgsmål om afsoning i et beskedent antal tilfælde.

6. Spørgsmålet om en revision af straffelovens regler om bødestraf, herunder reglerne om forvandlingsstraf, overvejes for tiden af straffelovrådet. Rådets betænkning forventes at kunne foreligge i løbet af 1980. Efter udsendelsen af landsretspræsidenternes ovennævnte skrivelse om retningslinierne for fastsættelse af forvandlingsstraffe har straffelovrådet over for justitsministeriet anbefalet, at der uafhængigt af rådets kommende betænkning gennemføres en lovændring, der bringer forvandlingsstraffen for udenretlige bøder efter straffelo-

vens § 55, stk. 2, i overensstemmelse med forvandlingsstraffen for indenretlige bøder.

7. Der er indhentet udtalelser om lovforslaget fra præsidenterne for østre landsret, vestre landsret, Københavns byret, retterne i Århus, Odense og Ålborg, fra rigsadvokaten, rigspolitichefen, direktoratet for kriminalforsorgen, politidirektøren i København, den danske dommerforening, foreningen af politimestre i Danmark, dommerfuldmægtigforeningen, politifuldmægtigforeningen og advokatrådet.

8. Lovforslaget vil ikke medføre administrative eller økonomiske konsekvenser for det offentlige.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Der henvises til de almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Den foreslåede ændring, der er af rent sproglig karakter, er en konsekvens af lov nr. 260 af 8. juni 1979 om ændring af retsplejeloven m. v. (Behandling af borgerlige sager m. v.).

Til § 2

Den særlige overgangsordning efter § 2, stk. 2, svarer til den overgangsordning, der blev anvendt, da straffelovens § 55, stk. 2, sidst blev ændret ved lov nr. 285 af 14. oktober 1974.